

MOYLI ZIG'IR NAV VA NAMUNALARINING 1000 DONA DON VAZNIGA DON HOSILDORLIGINING TA'SIRI

Tayanch doktorant: A.B.Poyonov

Janubiy dehqonchilik ITI.¹

Ilmiy rahbar q.x.f.f.d., k.i.x. Sh.X.Oripov²

Lalmikor dehqonchilik ITI

Annotatsiya: Mamlakatimizda moyli zig'ir seleksiyasi va urug'chiligida kam suv talab qiladigan, ertapishar, serhosil, tashqi muhitning noqulay omillarga bardoshli navlarni yaratish va yetishtirish agrotexnologiyasini ishlab chiqarishga joriy etish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri hisoblanadi.

Аннотация: На сегодняшний день одним из актуальных вопросов сегодняшнего дня является внедрение технологии создания и выращивания новых сортов, малотребовательных к воде, скороспелых, плодородных, устойчивых к внешним стрессовым факторам путем гибридизации в масличной селекции.

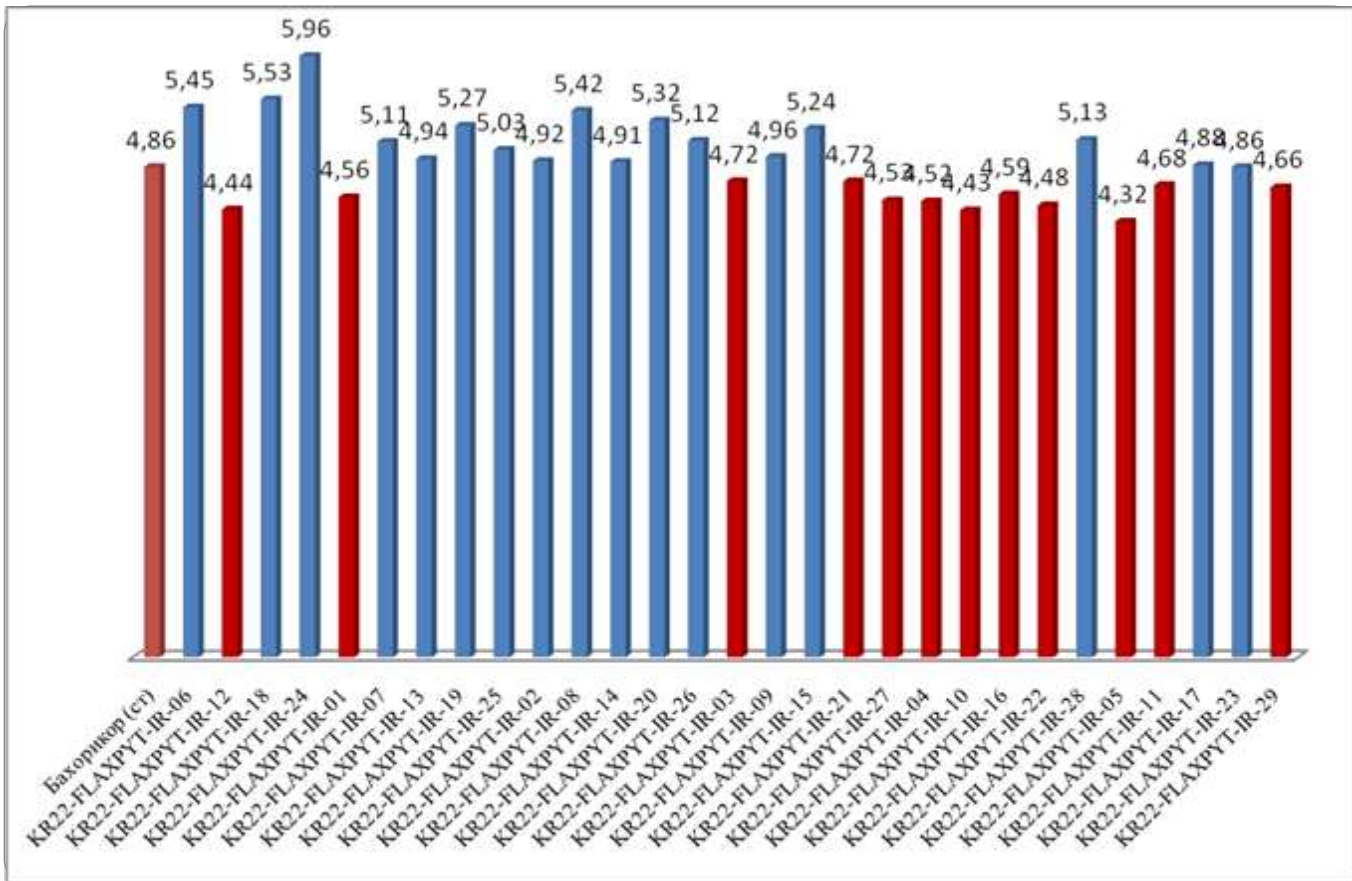
Annotation: Today, one of the urgent issues of today is the creation and cultivation of new varieties that require little water, are early-ripening, fertile, and are resistant to stress factors of the external environment through hybridization in oilseed selection.

Kalit so'zlar: Moyli zig'ir, seleksiya, 1000 dona don vazni, hosildorlik kursatkichlari

Ключевые Лен промасленный, селекция, масса 1000 зерен, показатели продуктивности.

Keywords: Oiled flax, selection, 1000 grain weight, productivity indicators

Moyli zig'irning hosildorlik kursatkichini belgilavchi omillar bir qancha bo'lib. o'simlikning fiziologiyasi, atrof-muhit omillari, Suv va namlik bilan taminlagan yoki taminlanmaganligi, kusakcha ichidagi donlar soni, 1000 dona don og'irligi, bir tup o'simlikdagi kusakchalar soni, hosildorlik s\g bilan belgilanadi [1].

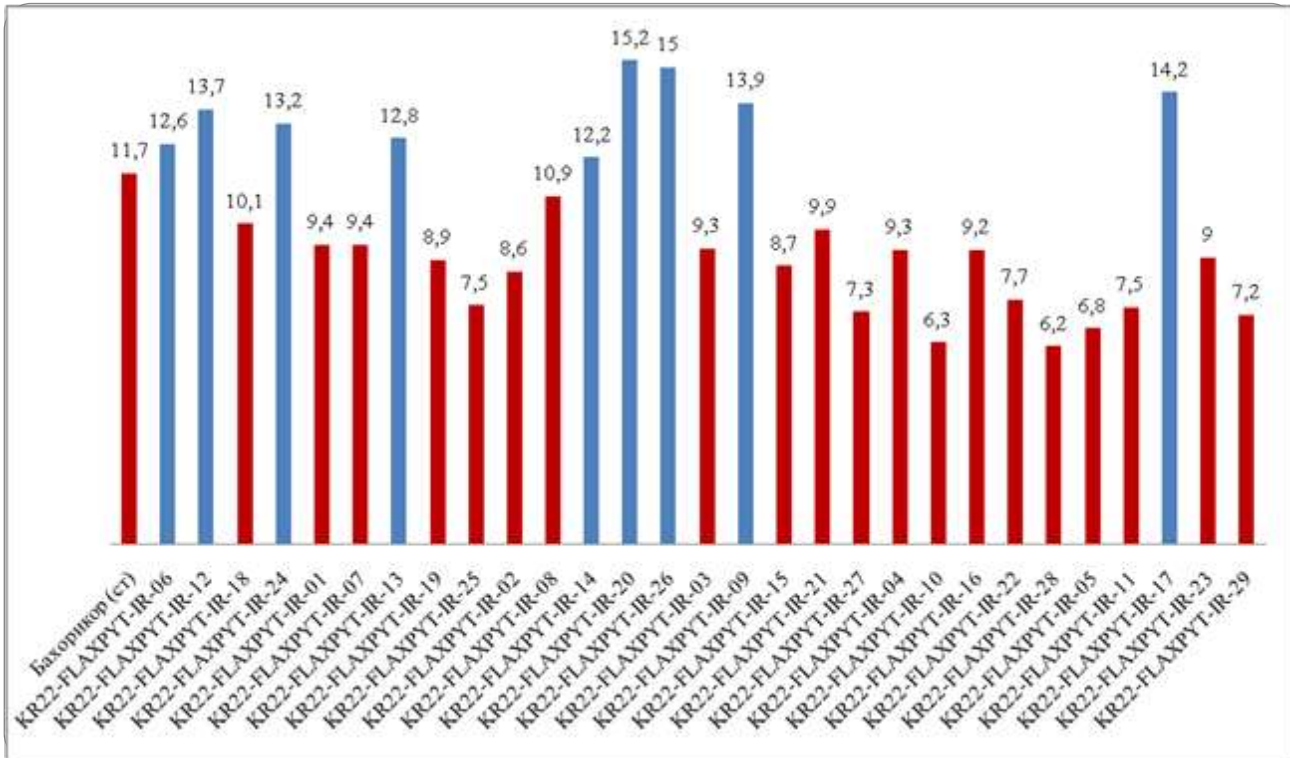
1-Rasm:Sug'oriladigan maydonlarda moyli zig'ir nav va tizmalarining 1000 dona don vazni, gr (Qarshi-2023-yil)

Olib borilgan tadqiqotlarga ko'ra moyli zig'ir nav va tizmalarining 1000 dona don vaznining hosildorlikga ta'siri aniqlanganda belgilarning bir birga korelliyativ bog'liqligi $r = 0.52$ bo'lganligi aniqlandi.

1000 dona don vazni andoza nav sifatida olingan Baxorikor navida 4.86 gr bo'lganligi aniqlandi. andoza navga nisbatan yuqori ko'rsatkichni qayt etga tizmalar soni 17 ta bo'lib 1000 dona don vazni yuqori bo'lganligi tajribalarda aniqlandi.

Xosildorlik ko'rsatkichlari bo'yicha talabga javob beradigan navlarni yaratish uchun ona o'simligi sifatida mahalliyashtirilgan eng yaxshi navni, ota o'simligi sifatida esa mahsuldorligi yuqori bo'lgan navni olish kerak [2].

Moyli zig'irning axamiyatli tomoni shundaki iqtisodiy samaradarligi yuqori erta muddatda pishib yitiladi xosildorligi 20s\gr gacha hosil olish mumkun ichki va tashqi bozorda boshqa moyli ekinlarga nisbatan sarf harajati kam hisoblanib, 1- gektar bo'g'doydan 40 st xosil olinsa sof foydasi bilan 1gr maydondagi moyli zig'ir foydasi bir xil iqtisodiy ko'rsatkichda egadir [3].

2-Rasm: Moyli zig’ir nav va tizmalarining hosildorlik ko’rsatkichlari, s/g (Qarshi-2023-yil)

Tajribalar davomida moyli zig’ir nav va tizmalarining hosildorligi s/g hisobida aniqlanganda andoza nav sifatida olingan Baxorikor 11.67 s/g hosil bergan bo’lsa andoza navga nisbata qo’yidagi 9 ta tizmalar 12.2-15.2 s/g oralig’ida bo’lganligi aniqlandi.

A.P. Kolotov olib borgan tadqiqotlariga kura moyli zig’ir ob-xavo, atrof-muhit sharoitlariga qarab hosildorlikning o’zgarishiga va biometrik ko’rsatkichlariga ta’sir kursatishini aniqlab dispersion tahlil o’tkazadi. qayd etishicha atrof-muhit sharoiti 77,7% genotiplarning ta’siri 6,6% 1000 dona don vazni 3yillik o’rtcha 2,4% uzgarishini va nav tanlashda bu faktorlarni hisobga olish kerakligini maqolasida yoritgan.[4]

Xulosa qilib aytganda moyli zig’ir nav va tizmalarining 1000 dona don vazni va hosildorlik ko’rsatkichlari aniqlanganda andoza nav baxorikorning 1000 dona don vazni 4.86gr, hosildorligi 11.67 s/g bo’ganligi tajribalarda aniqlandi andoza navga nisbatan 1000 dona don vazni hamda hosildorligi bo’yicha yuqori ko’rsatkichni qayt etgan tizmalar KR22-FLAXPYT-IR-06, KR22-FLAXPYT-IR-12, KR22-FLAXPYT-IR-24, KR22-FLAXPYT-IR-13, KR22-FLAXPYT-IR-14, KR22-FLAXPYT-IR-20, KR22-FLAXPYT-IR-26, KR22-FLAXPYT-IR-09, KR22-FLAXPYT-IR-17, yuqori bo’lganligi olib borilgan tajribalarda aniqlandi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Suraj Shriram Pokale, SB Amarshettiwar, Shilpa Rananawre, PV Shende,

2. PR Manapure, SK Sasane and SR Barde. Study of drought tolerant associated morphophysiological traits and yield of linseed under rainfed condition. The Pharma Innovation Journal 2023; 12(2): 1114-1120.
3. Ostonaqulov T.E Seleksiya va urug'chilik asoslari Toshkent –“ILM ZIYO”-2013.
4. ЮЛДАШЕВА З.К. ТОШКЕНТ ДАВЛАТ АГРАР УНИВЕРСИТЕТИ
5. E-MAIL: ZKAMALOVNA@MAIL.RU МОЙЛИ ЭКИНЛАРНИ ЕТИШТИРИШ ВА ҚАЙТА ИШЛАШ: ҲОЗИРГИ ҲОЛАТИ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ ИСТИҚБОЛЛАРИ.
6. Колотов А. П. Реакция льна масличного на условия внешней среды Среднего Урала //Достижения науки и техники АПК. – 2021. – Т. 35. – №. 6. – С. 20-24.